

5. domače branje: DOGODEK V MESTU GOGI

1. **Predstavite avtorja in okoliščine nastanka drame.**

Slavko Grum se je rodil v družini usnjarskega delavca v Šmartnem pri Litiji. Zaradi pridobljene štipendije se je odločil za študij medicine. Na Dunaju se je seznanil z modernimi dramskimi in gledališkimi tokovi. Pretirano občutljiv in depresiven je že tedaj pričel begati v droge. Sredi leta 1928 je stažiral v bolnišnici za duševno obolele v Ljubljani. Tam je v podstrešno sobi napisal Dogodek v mestu Gogi. Zanj je uporabil mnoge motive in like iz nekaterih svojih črtic in novel. Po nesoglasjih v službi in z Jožo Debeljak, svojo neuresničljivo ljubeznijo, je sprejel delovno mesto zdravnika splošne prakse v Zagorju, kjer je tudi umrl. Pokopali so ga na novomeškem pokopališču, ne da bi se pogreba udeležil kdo od ljubljanskih kulturnih in političnih delavcev.

Grum se je odločil, da bo naredil dramo v povsem svojevrstnem stilu. Avtor se je zavestno zgledoval po režiserski poetiki Tairova (ruski gledališki avantgardist). Tako je tudi Grum želel napisati dramo, ki se ne bi izvajala po vzročnem zaporedju, ampak simultano. Dogodek v mestu Gogi je zmontiral iz raznih zgodb: iz Zolajeve novele Za noč ljubezni, iz sklepnega prizora Ibsnovih strahov, iz svojih dveh črtic ...

2. **Označite dramske osebe. Katera oseba je drugačna od drugih in kaj jo muči?**

Glavna dramska oseba, protagonist, je očitno Hana, to je mimo drugega razvidno že iz dejstva, da ima precej več besedila od drugih. Njeno dramsko dejanje je motivirano z dogodki v preteklosti. Je hči bogatega trgovca in je v mladosti odšla v tujino, da se poročila. Vendar ne more zaživeti polnega spolnega življenja, saj je postala frigidna. Ima patološko seksualno razmerje s Prelihom. Vso ostali liki pa nimajo večje vloge, vsak na svoj način kažejo sprevrženost, zadušnost bivanja v mestu Gogi. Vse dramske osebe so zraven samo zato, da tako ali drugače ilustrirajo protagonista, torej so del njegove projekcije.

3. **Predstavite dogajanje in vzdušje v drami. Zakaj pričakujejo dogodek? Kaj se zgodi? Kaj pa je tisti resnični DOGODEK?**

Že sam prostor je sam po sebi grotesken, saj se dogajanje odvija v treh hišah, ki predstavljajo mesto. Hiše so tudi simbolično razdeljene. Dogajanje se odvija analitično in vse se zgodi v enem dnevu, oziroma noči. Vzdušje, ki ga ustvarjajo prebivalci in okolje, je precej groteskno, dolgočasno, gnijoče, bolešno in na trenutke celo patološko. Prebivalcem se zdi dogajanje v mestu dolgočasno, zato pričakujejo nek velik dogodek, ki pa ga v bistvu ne dočakajo. Goga je mesto, v katerem se nič ne zgodi, dogodki niso dogodki, Prelih ne umre, nikogar ne ubijejo, nič ne zgori, konča se le Hanina mora iz preteklosti.

4. **Kateri motivi in teme so v drami naturalistični? Poiščite še groteskne prvine.**

Bistvo Grumove drame je v predstavljanju popačenih, zverženih, patoloških osebnosti, ki trpijo zaradi zavrte sli napačno usmerjene ljubezenske sle. Iz celotnega dogajanja je videti, da je razlog za takšno stanje dramskih oseb v njihovem življenjskem okolju. To je izrazito malomestno, konzervativno, pasivno. Zato ovira sprostitvev človeških energij in se te zmaličijo. Ta ideja je naturalistična. Kot naturalistične motive bi lahko šteli Gapita z njegovo

gizelo (plastična lutka), Hanino posilstvo (izvemo iz pogovorov), dejanje pedofila, nagnjenja Preliha ...

Groteskno je beseda za nekaj kar je tragično in komično obenem. Kot groteskno bi lahko šteli že sam dogajalni prostor, saj tri hiše predstavljajo kar celo mesto ...

5. Kaj je ekspresionizem? Katere ekspresionistične elemente najdemo v drami?

Beseda ekspresionizem izvira iz latinske besede »expressio« (iztis, izraz), po pomenu je torej nasproten pojmu impresionizem. Smisel ekspresionizma je v tem, da duševnost s pomočjo znamenj »iztiska« iz sebe svojo notranjo podobo. V književnih delih se to dogaja s pomočjo jezika. To izraža pri ekspresionistih notranje napeta duševna stanja, včasih kar s pomočjo krikov ali klicev; predvsem pa s posebnimi, tudi nasilnimi ali nenaravnimi oblikami in zvezami prikazuje svet, ne kakršnega doživljamo s čutili, ampak kot ga dojemata naša razbolena, izpovedi in izraza željna duša. V tem smislu je ekspresionizem poseben slog in po tem slogu nosi obdobje med 1918 – 1930 ime.

Kot eno izmed ekspresionističnih elementov lahko navedemo dejstvo, da dramske sebe ne vidijo dogajanja tako, kot se resnično dogaja, ampak kot oni želijo oz. občutijo. Tako vidijo požar, ki ga sploh ni in umor, o katerem ni ne duha, ne sluha ...

6. Predstavite sceno in vlogo didaskalij.

Didaskalije so skoraj poglobitnega pomena za to dramo. Brez njih bi bilo namreč igro praktično nemogoče izvesti. Didaskalije nam namreč opišejo dogajanje, kaj osebe delajo, kako se obnašajo, nam prikažejo ves nebesedni jezik ...

Grum je uporabil simultano tehniko po zgledu ruskega režiserja Tairova. Takšna tehnika ima simboličen pomen, saj so ljudje, ki živijo na vrhu hiše najbližje odrešenju ali očiščenju. So najbolj iskreni in niso hinavski. Temu primerno je narejena tudi scena.

7. Napišite razmišljanje: ZADUŠLJIVOST V MESTU GOGI.

Beseda zadušljivost nam predstavlja neko ujetost v mračnem prostoru, zaprtost, omejenost ... Nekaj takega bi lahko rekli za osebe, ki nastopajo v Grumovi drami Dogodek v mestu Gogi. Praktično vsi so ujeti v jermene svojih *strahov*, fobij, spolne sle ... tako bi jih lahko označili tudi kot žrtve mračnega mesta Goga.

Prebivalcem tega mesta se zdi življenje v njem skrajno dolgočasno in nezanimivo. Pa vendar lahko pozoren bralec opazi, da to drži le delno. Vsekakor so vsi zaposleni z mislijo na nek nenavaden, poseben dogodek, tako da sploh ne opazijo tistih majhnih, drobnih stvari, ki vsakdanje življenje naredijo polnejše, ki ga izpopolnijo. Če se človek preveč obremenjuje z nekim dogodkom, ki mu je na nek način skoraj svet, zamudi vse ostalo. In ravno to se je zgodilo literarnim junakom te ekspresionistične drame. Ker so mislili, da živijo nezanimivo in bedno življenje, se niso niti trudili za »lepši jutri«, ampak tako ostali v zadušljivosti mesta Goga.